

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Václava Novotného a soudkyň JUDr. Ludmily Valentové a JUDr. Lenky Matyášové v právní věci žalobce: **B., a. s.**, zast. JUDr. Jiřím Bláhou, advokátem se sídlem Poděbradova 54, Lomnice nad Popelkou, proti žalovanému: **Finanční ředitelství pro hlavní město Prahu**, se sídlem v Praze 1, Štěpánská 28, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 29. 9. 2005, č. j. 5 Ca 210/2004 – 52,

t a k t o :

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 29. 9. 2005, č. j. 5 Ca 210/2004 – 52 **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Včas podanou kasační stížností brojí žalobce jako stěžovatel proti výše uvedenému usnesení Městského soudu v Praze, kterým byla odmítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí žalovaného ze dne 23. 9. 2004, č. j. FŘ - 12702/13/03. Tímto správním rozhodnutím bylo zamítnuto odvolání proti dodatečnému platebnímu výměru na daň z přidané hodnoty za zdaňovací období červenec 2000, vydanému Finančním úřadem pro Prahu 8 dne 19. 11. 2002 pod č. j. 204097/02/008512/7864.

Ve své kasační stížnosti stěžovatel uvádí, že mu bylo odepřeno právo domáhat se spravedlnosti. Stěžovatel vznáší námitku, že elektronicky podaná žaloba ze dne 6. 12. 2004 byla řádně podepsána, tj. byl připojen řádný elektronický podpis. Na důkaz přiložil tiskový výstup datové zprávy, ze které je podle stěžovatele patrné, že součástí datové zprávy byl řádný elektronický podpis. Dále navrhuje v případě, že by Nejvyšší správní soud shledal za potřebné, znalecké ohledání počítače, z něhož byla datová zpráva vypravena a počítače soudu. Odkazuje na komunikaci s úřednicemi soudu H. C. a J. P. Stěžovatel od začátku vyjadřoval nesouhlas se skutečností, že by podaná správní žaloba neobsahovala řádný

elektronický podpis. Usnesení soudu je proto nesprávné, protože je založeno na nedostatečně objasněném skutkovém stavu.

Napadené usnesení je podle stěžovatele založeno na nesprávném posouzení právní otázky, a proto je nezákonné. Soud vyložil ustanovení § 37 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“) způsobem, který přináší zásadní rozdíl mezi písemné a elektronické podání. Podle názoru soudu písemné podání nemusí obsahovat podpis oprávněné osoby a soud je povinen vyzvat účastníka řízení, aby v přiměřené lhůtě vadu podání odstranil. U elektronického podání naopak dovozuje, že žaloba podaná v elektronické podobě bez elektronického podpisu je podáním, kterým nelze disponovat řízením nebo jeho předmětem. Stěžovatel namítá, že smyslem preklusivní lhůty pro podání správní žaloby je přimět žalobce, aby vznesl všechny žalobní námitky a nemohl je dále rozšiřovat. Na druhou stranu pokud správní žaloba trpí nedostatky, které garantují, že soudu byly sděleny všechny žalobní námitky, a pouze formální důvody brání projednání žaloby, pak není smysluplného důvodu, proč odpírat žalobci postup k soudu. Podle stěžovatele má soud vyzvat k odstranění formální vady a případ věcně projednat. Stěžovatel je toho názoru, že i kdyby žaloba neobsahovala elektronický podpis (i když je nepochybné, že obsahovala), tak byla předložena včas a v čitelné podobě, chybějící elektronický podpis je pouze odstranitelná formální vada. Soud svým výkladem zakládá neopodstatněnou nerovnost mezi účastníky řízení podle zvoleného způsobu komunikace. Písemné a elektronické podání má stejnou váhu, a není důvodu, proč při odstraňování vady spočívající v absenci elektronického podpisu postupovat odlišně oproti chybějícímu podpisu na písemném podání.

Stěžovatel učinil dne 9. 12. 2004 opakovaně podání, které stejně jako první podání obsahovalo elektronický podpis. Soudní řád správní připouští, aby účastník, který učinil podání v jiné formě než písemně, ústně do protokolu, či v elektronické formě podepsané elektronicky podle zvláštního zákona, potvrdil své podání písemným podáním shodného obsahu nebo předložil originál. Soud v odůvodnění uvedl, že originál předložen nebyl. Stěžovatel namítá, že soud zatížil svůj postup podstatnou vadou, protože nepřihlédl k tomu, že stěžovatel podal v třídní zákonné lhůtě originál datové zprávy. Stěžovatel se proto opětovně dovolává zdravého rozumu. Smyslem ustanovení umožňujícího potvrzení podání, pokud původní bylo podáno v nestandardní formě, je umožnit účastníkovi řízení zhojit svůj postup, pokud je původní podání sice čitelné, ale je předloženo ve formě, kterou soudní řád správní nezná. Opětovně zde zákonodárce projevil vůli odstranit formální vadu podání, pokud je jasné, že obsah původního podání nebude změněn. A tak tomu došlo i v daném případě, a proto je podání ze dne 9. 12. 2004 předložením originálu. A proto i kdyby první podání správní žaloby neobsahovalo řádný elektronický podpis, což již bylo výše vyvráceno, tak bezpochyby druhé podání žaloby bylo předložením originálu, a proto bylo způsobilé zhojit domnělou vadu prvního podání.

Stěžovatel je dále toho názoru, že pokud soud vydal přípis, ve kterém označil všechny skutečnosti bránící věcnému projednání žaloby, pak je svým vlastním rozhodnutím vázán. Jinak řečeno, vyjádřil-li soud taxativní výčet nedostatků, které má stěžovatel zhojit, pak není jiných nedostatků, které by věcnému projednání bránily. Soud mlčky přiznal, že žaloba byla podána řádně, protože se věnoval odstraňování dalších překážek bránících věcnému projednání. Opak by znamenal, že soud i přesto, že žaloba byla podána opožděně, nezákonně činil další úkony, které činit neměl, protože věcné projednání žaloby nepřipadalo v úvahu pro její opožděné podání.

Ve shora označené věci si stěžovatel účtuje na nákladech řízení následující soudní poplatek za kasační stížnost 3000 Kč, odměnu advokáta za převzetí věci a přípravy zastoupení 1000 Kč, za poradu s klientem 1000 Kč, za podání žaloby 1000 Kč, za hotové výdaje 225 Kč.

S ohledem na výše uvedené stěžovatel navrhuje napadené usnesení Městského soudu v Praze zrušit a věc vrátit k dalšímu řízení.

Žalovaný sdělil, že se k obsahu kasační stížnosti nebude vyjadřovat.

Nejvyšší správní soud konstatuje, že stěžovatel uplatnil stížnostní důvod, obsažený v ustanovení § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., neboť kasační stížnost podal z důvodu tvrzené nezákonnosti rozhodnutí o odmítnutí návrhu. Protože Nejvyšší správní soud je zásadně vázán důvody kasační stížnosti (§ 109 odst. 3 s. ř. s.), zaměřil se v dalším toliko na posouzení zákonnosti procesního postupu Městského soudu v Praze.

Ze správního a soudního spisu zjistil Nejvyšší správní soud následující skutečnosti rozhodné pro posouzení důvodnosti kasační stížnosti:

Předmětnou žalobu podal stěžovatel prostřednictvím svého zástupce (daňový poradce) dne 6. 12. 2004 v elektronické podobě (odeslána byla v sobotu 4. 12. 2004). Soud ještě též den (6. 12. 2004) zaslal zástupci stěžovatele elektronickou formou upozornění, že jeho podání bylo přijato bez elektronického podpisu s tím, že elektronicky podepsaná podání musí mít připojený kvalifikovaný certifikát vystavený První certifikační autoritou. Na toto upozornění reagoval zástupce stěžovatele sdělením elektronickou formou dne 7. 12. 2004, ve kterém uvedl, že prověřil podání a zjistil, že obsahuje zaručený elektronický podpis vydaný I. Dne 8. 12. 2004 soud opět upozornil stěžovatele, že jeho elektronický podpis nebyl přiložen. Dne 9. 12. 2004 zástupce stěžovatele zopakoval podání a opět upozorňoval, že toto i původní podání je opatřeno elektronickým podpisem. Následně ověřovala toto podání vedoucí oddělení informatiky, která si vyžádala novou datovou zprávu opatřenou elektronickým podpisem, a poté, co se nepodařilo vyřešit daný problém, poradila zástupci stěžovatele konzultaci s certifikační autoritou. Zástupce stěžovatele však argumentoval, že podává denně až deset elektronicky podepsaných podání na soudy, a neměl přitom žádný problém s elektronickým podpisem. Poslal proto datovou zprávu s vyšším stupněm zabezpečení. Na toto sdělení odpověděla vedoucí informatiky tak, že zasláná zpráva byla elektronicky podepsaná, ale byla zašifrovaná. Ve vzájemné spolupráci se zástupcem stěžovatele byl následně i tento problém vyřešen a ještě též den, tj. 9. 12. 2004, bylo soudem zasláno potvrzení podání s elektronickým podpisem. Z přiloženého tiskového výstupu datové zprávy vyplývá, že součástí datové zprávy odeslané dne 4. 12. 2004 byl řádný elektronický podpis, nevyplývá z ní však, zda a jak byla doručena.

Spis předložený soudu obsahuje doklad připojený k žalobou napadanému rozhodnutí o doručení rozhodnutí žalovaného zástupci stěžovatele, avšak s uvedením č. j. FŘ - 12702/13/04. Žalovaný přípisem ze dne 16. 6. 2005 Městskému soudu v Praze sdělil, že na doručence došlo k chybě v psaní a správně mělo být uvedeno č. j. FŘ - 12702/13/03. Na doručence je zřetelný údaj o doručení dnem 7. 10. 2004.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v rozsahu důvodů uplatněných v kasační stížnosti a dospěl k závěru, že tato je důvodná.

Procesní úkony ovlivňují řízení, jeho průběh i rozhodnutí. Soud je posuzuje zásadně jako projev vůle účastníka, případně osoby zúčastněné na řízení, a to zásadně podle obsahu tohoto projevu. Dle ust. § 72 odst. 1 s.ř.s. lze žalobu podat do dvou měsíců poté, kdy rozhodnutí bylo žalobci oznámeno doručením písemného vyhotovení nebo jiným zákonem stanoveným způsobem, nestanoví-li zvláštní zákon lhůtu jinou. Lhůta je zachována, byla-li žaloba ve lhůtě podána u správního orgánu, proti jehož rozhodnutí směřuje. Dle odst. 4 cit. ust. zmeškání lhůty pro podání žaloby nelze prominout.

Dle ust. § 40 odst. 2 s.ř.s. lhůta určená podle týdnů, měsíců nebo roků končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje s dnem, který určil počátek lhůty. Není-li takový den v měsíci, končí lhůta uplynutím posledního dne tohoto měsíce. Lhůta je zachována, bylo-li podání v poslední den lhůty předáno soudu nebo jemu zasláno prostřednictvím držitele poštovní licence, popřípadě zvláštní poštovní licence anebo předáno orgánu, který má povinnost je doručit, nestanoví-li tento zákon jinak (odst. 4 cit. ust.).

Podle ustanovení § 37 odst. 2 s.ř.s. podání obsahující úkon, jímž se disponuje řízením nebo jeho předmětem, lze provést písemně, ústně do protokolu, popřípadě v elektronické formě podepsané elektronicky podle zvláštního zákona. Bylo-li takové podání učiněno v jiné formě, musí být do tří dnů potvrzeno písemným podáním shodného obsahu nebo musí být předložen jeho originál, jinak se k němu nepřihlíží. Z citovaného ustanovení tedy vyplývá možnost učinit podání i v elektronické podobě a toto podání pak do tří dnů doplnit předložením jeho originálu. Jiný požadavek na podání učiněné v elektronické podobě v zásadě není stanoven.

Při posuzování možnosti činit různá podání a úkony elektronickou formou je nutno vycházet z právní úpravy zakotvené v zákoně č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu. Hlavním principem zákona je zajistit, že datové zprávy nesmí být diskriminovány, tj. že nesmí existovat rozpor v zacházení mezi datovými zprávami a dokumenty na papíře. Zákon o elektronickém podpisu obsahuje několik druhů elektronického podpisu, a to kromě „běžného“ elektronického podpisu [ustanovení § 2 písm. a)] i několik variant zaručeného elektronického podpisu. Právní teorie však dosud definitivně nevyřešila otázku, kolik typů zaručeného elektronického podpisu v současné době existuje nebo může existovat. K otázce který z druhů zaručeného elektronického podpisu je způsobilým vyvolat procesní účinky bez písemného doplnění podání se vyjádřil Ústavní soud, který ve svém nálezu ze dne 24. 4. 2006 IV. ÚS 319/05 vyjádřil názor, že je jím „uznávaný elektronický podpis“ dle ustanovení § 11 zákona o elektronickém podpisu. Ten totiž zajišťuje dostatečnou jistotu, že podání vytvořila osoba, která je pod ním podepsána, a zákonodárce jeho užití v obdobných případech předpokládá. V ustanovení § 11 odst. 1 věta první zákona o elektronickém podpisu je uvedeno, že v oblasti orgánů veřejné moci je možné za účelem podpisu používat pouze zaručené elektronické podpisy a kvalifikované certifikáty vydávané akreditovanými poskytovateli certifikačních služeb (dále jen „uznávaný elektronický podpis“). To platí i pro výkon veřejné moci vůči fyzickým a právnickým osobám. Pokud je uznávaný elektronický podpis užíván v oblasti orgánů veřejné moci, musí kvalifikovaný certifikát obsahovat takové údaje, aby osoba byla jednoznačně identifikovatelná.

Z výše uvedeného vycházel při svém rozhodování i Nejvyšší správní soud. Aby se tedy elektronická forma podání mohla považovat za skutečný projev vůle provedený určitou osobou se zamýšlenými právními účinky, musí se jednat o zaručený elektronický podpis. Zaručený elektronický podpis jako jeden z druhů elektronického podpisu představuje ekvivalent „ověřeného podpisu“ na papíru a využívá takových technologických postupů, které

umožňují jednoznačnou identifikaci a autentizaci osoby, která podpis vytvořila. Zaručený elektronický podpis zaručuje, že datovou zprávu podepsala oprávněná osoba. Zaručené elektronické podpisy podložené osvědčením vydaným ověřovatelem informací (poskytovatelem certifikačních služeb) budou potom uznány jako vlastnoruční podpis v případech, kdy takový vlastnoruční podpis požadují právní předpisy nebo dohoda stran. Uvedené neznamena, že by elektronická podání i bez připojeného zaručeného elektronického podpisu, nebyla přípustná, podání jejich formou je přípustné, avšak za podmínky, že budou písemně doplněna nejpozději do tří dnů (viz ust. § 37 odst. 2 s. ř. s.). Ačkoliv z právní úpravy není zcela zřejmé, co to je „originál“ elektronického podání, lze dojít k závěru, že pojem „originál“ v sobě zahrnuje nejen původní vyhotovení v listinné podobě, nýbrž i původní vyhotovení elektronického podání s elektronickým podpisem splňující požadavky zákona o elektronickém podpisu.

Jak vyplývá z obsahu správního spisu, dvouměsíční zákonná lhůta podle § 72 odst. 1 s. ř. s. k podání žaloby proti správnímu rozhodnutí počala podle § 40 odst. 1 s. ř. s. běžet ve čtvrtek 7. 10. 2004 a posledním dnem této zákonné lhůty bylo úterý 7. 12. 2004. Městský soud v odůvodnění napadaného usnesení uvedl, že předmětné podání (došlé soudu 6. 12. 2004) neobsahovalo elektronický podpis a zároveň ani nebylo potvrzeno písemným podáním shodného obsahu a nebyl předložen jeho originál. Soud tedy k tomuto podání nepřihlédl. Podání stěžovatele ze dne 9. 12. 2004 dle je názoru městského soudu řádným podáním (žalobou) v elektronické formě podepsané elektronicky podle zvláštního zákona. Žalobou napadené rozhodnutí však žalobci bylo doručeno dne 7. 10. 2004 a lhůta k podání žaloby tak uplynula již dne 7. 12. 2004.

S tímto právním názorem se však Nejvyšší správní soud neztotožňuje. Jak je uvedeno výše, předmětnou situaci přímo upravuje § 37 odst. 2 s. ř. s., když stanoví, že podání učiněné v jiné formě musí být do tří dnů potvrzeno písemným podáním shodného obsahu nebo musí být předložen jeho originál, jinak se k němu nepřihlíží. Elektronické podání bez elektronického podpisu představuje podání učiněné v jiné formě, a je tedy třeba postupovat podle této výslovné právní úpravy. Za situace, kdy předmětná žaloba byla podána stěžovatelem prostřednictvím zástupce dne 6. 12. 2004 v elektronické podobě a dne 9. 12. 2004 zástupce stěžovatele zopakoval podání opatřené zaručeným elektronickým podpisem, jak potvrdil i městský soud, dostál požadavkům dle ust. § 37 odst. 2 s. ř. s., která na danou věc dopadá. I kdyby předmětné podání, jak bylo odesláno, neobsahovalo elektronický podpis, bylo toto zároveň potvrzeno předložením - elektronického - originálu podání stěžovatele. Žaloba podaná v elektronické podobě dne 6. 12. 2004 byla stěžovatelem v souladu s § 37 odst. 2 s. ř. s. řádně doplněna podáním originálu žaloby, a to ve lhůtě 3 dnů po podání elektronickou cestou. Lze tedy uzavřít, že Městský soud v Praze pochybil, pokud k elektronickému podání žaloby nepřihléžel a dospěl k závěru, že stěžovatel podal řádně žalobu až dne 9. 12. 2004, a tudíž opožděně.

Nejvyšší správní soud se proto dále nezabýval námitkami ohledně nesprávného zjištění skutkového stavu, tj. zda prvé podání správní žaloby v elektronické podobě obsahovalo či neobsahovalo řádný elektronický podpis. Taktéž provedení stěžovatelem navrhovaného důkazu znaleckým posudkem, vzhledem k výše uvedenému, by toto nemělo žádný vliv na posouzení právní podstaty daného sporu. Nad rámec uvedeného zdůvodnění lze uvést, že z elektronické komunikace mezi soudem a zástupcem stěžovatele však lze předpokládat, že šlo pouze o řešení technických problémů ze strany soudu. Z přiloženého tiskového výstupu datové zprávy vyplývá, že součástí datové zprávy odeslané dne 4. 12. 2004 byl i řádný elektronický podpis.

Nejvyšší správní soud za těchto okolností konstatuje, že shledal důvodnost kasačních námitek stěžovatele ve smyslu ust. § 103 odst. 1 písm. e) s.ř. s., proto mu nezbylo, než rozhodnutí městského soudu zrušit a vrátit mu věc k dalšímu řízení (§ 110 s. ř. s.). V dalším řízení se městský soud zaměří na nápravu vytýkaného pochybení, tedy věc meritorně projedná ve smyslu žalobních bodů.

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti Městský soud v Praze rozhodne v novém rozhodnutí (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 30. března 2007

JUDr. Václav Novotný
předseda senátu